

Ez a királyi engedély olyan, mint a mesebeli királyi szó. Egy csapásra megszűntet egy sereg igazságtalanságot, egyszerűbe felszabadít sok ezer embert az alól a járom alól, amelyet eddig a konvenció, a meg nem értés és a – hivatalos körökről van szó – precedens hiánya rakott rájuk.

Mit jelent ez az engedély? Először egy újabb hatalmas lépést a koedukáció felé, másodsor a jogi tudományok szentelt és a nők elől hét pecséttel elzárt csarnokának megnyitását az eddig kirekesztettek előtt. Egy kicsit körülbástyázva ugyan, mert hiszen csak esetről-esetre külön kikérendő miniszteri engedély alapján vehetők fel a királyi kézirat értelmében nők az egyetemek jog- és államtudományi karán, illetve a jogakadémiákon tartatni szokott államszámviteli tanfolyamokra, azonban, az első lépés itt is megtörtént és kétségtelen, hogy a jövő fejlődés iránya csakis a tan- és munkaszabadság egyenlősítése felé tarthat.

Ez a fontos lépés hosszas megfontolás és már megszerzett gyakorlati tapasztalatok eredménye. Tudtunkkal eddig már 10-12 nő végzett külön engedély alapján államszámviteli štúdiumokat, le is vizsgáztak és alkalmazást is nyertek már a belügyminisztérium státusában, mint az állami gyermekmenhelyek számtisztjei és számellenőrei. Az utóbbiak nagy összegű pénzt kezelnek, teljesen önálló és felelős munkakört látnak el és a főtisztviselői létszámhoz tartoznak.

Ezen a ponton – melyet csak sorrendben említünk utoljára – bír a felségengedély az összes dolgozó nők szempontjából korszakalkotó fontossággal.

A kurzus megnyitásának természetes következménye és egyedüli célja csak az lehet, hogy azok számára, akik a számvitel tanfolyamot sikerrel elvégzik, az állami hivatalokat hozzáférhetővé tegye. Ezek a hivatalok – az immár megszerzhető kvalifikációval bíró nők elől annyival kevésbé zárhatók el, mert a köztisztviselőkről szóló 1883:1. t-c. seholy sem mondja ki azt, hogy állami tisztviselő csak férfi lehet.

Lássuk már most, melyek azok az állami tisztviselői állások, melyek a törvény értelmében és a most már megszerzhető minősítés alapján a nők számára is elérhetők.

Az idézett 1883: I. t-c. 17. §-a ekként rendelkezik:

„A minisztériumoknál, megyéknél és törvényhatósági joggal felruházott városoknál, a pénzügyi igazgatóságoknál, adófelügyelőknél, illetékkiszabási és adóhivataloknál, a dohányjüvedéknél, az állami jószágigazgatóságoknál, a bányászat és pénzverésnél, az államnyomdánál, a lottó- (azóta megszűnt), posta- és távírdaigazgatóságoknál, az állami zálogházaknál.

Nők az állami hivatalokban.

Írta: *Gergely Janka.*

A „Nő és a Társadalom” megemlékezett már arról, hogy az államszámvitel tanfolyamokat immár nők is látogathatják. E tény elég fontos ahhoz, hogy most amikor az erre vonatkozó királyi kézirat a hivatalos lapban megjelent, visszatérjünk a régebbi hírre.

Az október 13-án megjelent királyi kézirat így szól:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére megengedem, hogy a tizenhatodik életévüket betöltött és négy középiskolai osztály, vagy annak megfelelő, a nők kiképzésére szolgáló egyéb tanintézetek sikeres elvégzését igazoló nők a tudományegyetemek jogi- és államtudományi karán, illetve a jogakadémiákon tartani szokott államszámvitel tanfolyamokra rendkívüli hallgatókúl a vallás- és közoktatási miniszternek esetről-esetre kikérendő előzetes engedélye alapján felvehetők legyenek.

Kelt Bécsben, 1912. évi március 14-én.

Gróf Zichy János s. k. Ferenc József s. k.

tébolydákknál, kórházaknál és gyermekmenhelyeknél (újabb intézmény, a törvény szövege még nem sorolja fel) és általában *minden állami hivatalnál és Intézetnél* alkalmazott számvédelmi és ellenőrző tisztviselőtől a főgymnáziumi vagy főreáltanodai tanulmányok bevégezése és érettségi vizsgálat, vagy ezen középtanodákkal egyenrendű kereskedelmi iskola avagy megfelelő katonai tanfolyam bevégezése, továbbá az államszámvitelteni vizsga letétele kívántatik meg.

Az államszámvitelteni vizsga a hivatalba lépés után is letehető, de a kinevezés vagy választás a vizsga leteltéig véglegesnek nem tekintetik, s az illető előléptetésben nem részesülhet.”

A 18. §. pedig ezeket mondja:

„A központi állampénztár, a zágrábi állampénztár, valamint az adóhivatalok és határvámhivatalok tisztviselőire, a köztörvényhatósági pénztárnok, alpénztárnok (ellenőr) és könyvvezetőre, a gyámi pénztárnokra, az állami hidaknál a pénztárnok és ellenőrre nézve a képzettség a főgymnázium vagy főreáltanodai tanulmányok bevégezése és érettségi vizsga, vagy a valamely ezen középtanodákkal egyenrendű kereskedelmi iskola vagy megfelelő katonai tanintézet bevégezése és a szabályszerű vizsgálatokról bizonyítvány. Azok, akik az állami számvitelteni vizsgát letették, minden állami és törvényhatósági vagyonkezelő hivatali állásra előnnyel bírnak.”

Ezekhez járulnak még mindazok az állások – számuk néhány ezerre rúg, – amelyekhez a négy középiskola is elégséges. A királyi kézirat értelmében ugyanis ennyi előtanulmány is elégséges a kurzus látogatására.

Az állam nőtisztviselői előtt tehát nyitva az út; a díjnoki állásokon keresztül, melyeknél eddig még a legkiválóbbak is megrekedtek, elérhetik mindezeket a fokozatokat: gyakornok, számtiszt, számellenőr, számvizsgáló, számtanácsos, főszámtanácsos, igazgató.

A mesterségesen felállított korlátokat lerombolta a fejlődésnek a királyi trónig is elhatoló törvényszerűsége. Az állami adminisztráció szövevényes gépezetében eddigis kitűnően bevált női munka ezután még szélesebb körben érvényesülhet.

Az államszámvitelteni tanfolyamon megszereshető képesítés az új állásoknak szinte beláthatailan seregét teszi hozzáférhetővé a nők számára. Igaz, hogy az engedélyt mindig külön kell a minisztertől kérni, de nem tehető fel, hogy a miniszter alapos ok nélkül megtagadja azt, amikor a felségengedélyre nézve éppen ő tett előterjesztést. Hivatali utódai remélhetőleg szintén nem igyekeznek majd a haladás szekerét visszafelé fordítani.

A vizsgálatról szóló szabályzat is megjelent a hivatalos lapban. Nagyon sok furcsaságot láttunk benne, a jelölt és vizsgáló biztos okatlan és céltalan túlfárasztását és békóba-berését. De ha eddig is letették ezren és ezren a vizsgálatot, nem lehet feltételezni a későbbi jelöltekről, hogy alapos készütség mellett ki ne bírnák a vizsgálat tortúráját.

A dolgozó nők nagy örömmel fogadják az újítást, a reform kezdeményezői pedig igen nagy várakozást fűznek hozzá. Az egy évig tartó kurzusokat már alkalmazásban levő díjnokok is látogathatják hivatali főnökeik engedélyével. Vizsgálatokat rendszerint havonként tartanak, mindenkor Budapesten.